

"İSHALLİ HASTALIKLARIN KONTROLÜ" ÇALIŞMALARI

□ **Çocuk yaşatma ve geliştirme seferberliği kapsamında Türk Eczacıları Birliği, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF işbirliği ile yürütülen "İshalin ağızdan sıvı tedavisi ile kontrol altına alınması" çalışmaları Türkiye genelinde sürüyor.**

0-1 Yaş arası bebeklerle 4 yaşa kadar olan çocuklarda akut ishalin neden olduğu dehidratasyon ölümlerinin azaltılması ve beslenme rejiminin düzeltilmesi amacı ile Türk Eczacıları Birliği, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF arasında gerçekleştirilen işbirliği planının stratejisi ve 1989 yılı faaliyet programı şu şekilde tespit edilmiştir:

Strateji

Türkiye'deki yaklaşık 13 bin eczaenede çalışan eczacıları ve yardımcıları da kapsayan uzaları:

- a) AŞTE paketlerini, hazır bulundurmak
- b) anne ve babaları AŞTE kullanımı ko-

nusunda teşvik etmek ve onlara AŞTE'nin hazırlanması ve kullanımı konusunda tavsiyelerde bulunmak

c) anne ve babalara en yeni tıbbi uygulamalar ve hükümet politikası doğrultusunda ishalde doğru tedavi ve bakımı konularında tavsiyelerde bulunmaktır.

1989 yılı faaliyet raporu

1- 31 Eczacı Odası'ndan temsilcilerin 20 Mayıs 1989 tarihli Ulusal Toplantısında politikaların ve eylem planlarının gözden geçirilmesi.

2- Bütün illerde eczacı toplantılarının düzenlenmesi

3- Bütün eczacı yardımcıları için yarım

günlük eğitim.

4- Aşağıdaki unsurların dizaynı, üretilmesi ve dağıtımı:

- Her eczanenin vitrinine asılacak bir "Burada AST Hakkında Bilgi Alabilirsiniz" posteri

- Bütün eczanelerde görülebilir bir yere konulacak tezgah-üstü AŞTE sergilemesi

- Bütün eczacılara dağıtılacak "Akut İshal" konulu broşür

- AŞTE kullanımını konusunda eczanelerde halka dağıtılacak el ilanı

5- İshal mevsimi boyunca AŞTE'nin eczanelerde kesintisiz bulunabilir olmasını

23.1.1989 Tarihli TEB Haberler Eki GÜNDEM'de yayınlanan Ecz. Adnan Ülkü'ye ait "Ecce Homa" başlıklı yazıya, Doç.Dr. Pervin Olgun ve Prof. Dr. Orhan Demirhindi'nin vekilleri avukatların göndermiş olduğu cevap aşağıdadır.

BEYOĞLU 2. NOTERLİĞİNE

Keşideci: Doç.Dr. Pervin Olgun, Prof. Dr.Orhan Demirhindi Vekilleri, Av. Faruk Haksal - Av. Ayhan Sezegen Beyoğlu İstiklal Cad. NO:348 Suriye Pasajı Kat:4 NO:14 İstanbul

Muhatap: TEB Gündem Yazı İşleri Sorumlusu Doç.Dr.Nurettin Abacıoğlu Farabi Sk. NO:35 Kavaklıdere -Ankara

TEB Haberler eki Gündem'in 1. sayısında Eczacı Adnan Ülkü tarafından, bilimsel tartışmadan öte, eksik ve yanlış bilgilere dayalı, konu üzerinde dar bir görüşün ürünü olan "Ecce Homa" başlıklı bir yazı yayımlandı. TEB gibi saygın kuruluşun yayın diliyle bağdaşmayacak bir üslubla kaleme alınan yazıda ilaç işverenleriyle (İ.E.İ.S.) TEB arasında mevcut anlaşmazlık dosyasına yeni bir sayfa eklenmek amaçlanıyor. Bu nedenle iş bu tezkip metni, yazarm sadece Doç. Dr. Pervin Olgun ve Prof. Dr. Orhan Demirhindi'nin şahsiyetlerini hedef alan, tecavüzkar ve tamamiyle hilafı hakikat iddialarına cevaplarımızı havidır.

Şöyle ki ;

1. Yazarlar, 1977,1981 "Reçetesiz İlaç Kullanımı" araştırmaları ve 1981 de düzenledikleri "Bilinçsiz İlaç Kullanımı Ulusal Sempozyumu ve Kampanyası" ile konuya özellikle halk sağlığı açısından yaklaşmışlar ve yeşil reçete uygulamasına geçilmesine, Türkiye'de ilk kez yaptıkları araştırmalarıyla öncülük etmişlerdir.

2. Eczacı Adnan Ülkü tarafında ileri sürüldüğünün aksine, "İlaç Kullanımı ve satın Alma Modelleri Araştırması", yukarıda da belirtildiği gibi, 1977 yılında İstanbul Tıp Fakültesinde başlatılan, 1981 ve 1988 yıllarında Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde "öğrencilerin katkılarıyla" gerçekleştirilen, ülkemizde "bilinçli ilaç kullanımı"na istatistiki araştırma yöntemleriyle ilk yaklaşımın bir devamıdır.

3. Oniki yıl süreyle üç kez tekrarlanan bu araştırmada, yürürlükteki yasalar hilafına, İstanbul'da bir iş gününde 236 ec-

Devamı 8. Sayfada

sağlayacak şekilde üretim ve dağıtım faaliyetlerinin önceden planlanması

6- AŞTE'nin eczacılar tarafından parasız dağıtılacağı iki haftalık bir tanıtım dönemi de dahil olmak üzere, belirlenecek bir ilde pilot projenin planlanması, uygulanması ve yakından izlenmesi

7- Bu iş birliğine dahil olan eczacı sayısını, dağıtılan AŞTE paketleri sayısını ve halka sunulan danışma hizmetinin kalitesini değerlendirmeye yönelik şekilde faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmeye tabi tutulması.

8- 1990 yılı için bir işbirliği programının planlanması şeklinde belirlenmiştir.

Bu işbirliği planı dahilinde ilgili 3 kuruluş ve Türk Eczacıları Birliği'ne bağlı 31 Eczacı Odası ile 20.5.1989 tarihinde Ankara'da yapılan Oda Başkanları Toplantısı'nda aşağıdaki program tespit edilmiştir.

- Eczacıların, 1986 yılından beri Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan İshalli Hastalıkların Kontrolü programına katkıda bulunmaları amacıyla TEB, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF işbirliğiyle bir program yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

- Bu programın yürütülmesindeki temel prensip, eczacıların İHK programı konusunda yeterince bilgilendirilerek yanlış ve gereksiz ilaç kullanımının azaltılması ve eczacılar tarafından halka doğru bilgi aktarılmasının sağlanmasıdır.

- Konuyla ilgili olarak Eczacı Odaları en kısa zamanda çalışma takvimi belirleyerek, TEB'ne bildirilecektir.

- Eczacı odasının bulunduğu illerde programın yürütülmesinden sorumlu iki eczacı ile İHK sorumlusu işbirliği yapacaklar, böylece programın yürütülmesinden sorumlu bir komite kurulacaktır.

- Bu komite illerdeki eczacıların eğitimi ve programın yürütülmesinden sorumlu olacaktır.

- İllerde öncelikle metropolitan eczanelere bilgi başvuru formu gönderilecektir.

- Eczanelerden gelen bilgi başvuru formlarına göre eczanelerin ve çalışma grubunun belirlenmesi sağlanacaktır.

- Belirlenen eczacıların eğitim programı (seminer) uygulanacak ve seminer sonunda katılımcılara sertifika verilecektir.

- Seminere katılan eczacılara dağıtılmak üzere hazırlanan stand, poster, broşür, el kitapçığı ve AŞTE hazırlama broşürleri (sırasıyla; toplam 5000, 15.000, 20.000, 15000 ve 500.000 adet) TEB tarafından dağıtılıp daha sonra tüm eczanelere yaygınlaştırılacaktır.

- Eğitim programının yürütülmesi için UNICEF'ten eczacı odası üye sayısı x 5000 TL parasal destek sağlanacaktır.

-AŞTE paketlerinin her eczanede bulunması sağlanacaktır.

-Gerek görüldüğü takdirde gönüllü kuruluşlar ve Belediyelerin Sağlık İşleri Müdürlerinden yararlanılacaktır.

- Eğitim faaliyetleri sırasında gerekirse üniversite, TEB ve Sağlık Bakanlığından uzman desteği istenecektir.

- Program TEB, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF'in katıldığı bir basın toplantısı ile basına duyurulacaktır. Ayrıca her il kendi

olanakları ile basını konu ile ilgili olarak bilgilendirecektir.

- Yürütülecek bu program yıl sonunda oda başkanlarının da katıldığı bir toplantıda değerlendirilecektir.

Türk Eczacıları Birliği, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF İşbirliği ile yürütülen "İshalli Hastalıkların Kontrolü" çalışmaları çerçevesinde Türk Eczacıları Birliği'ne bağlı Eczacı Odalarınca düzenlenen faaliyetler aşağıdadır.

1. Bölge İstanbul Eczacı Odası

11. 6.1989 tarihinde İstanbul Sheraton Oteli'nde gerçekleştirilen program ile 1. Bölge İstanbul Eczacı Odası, çocuklarda ishalleri hastalıklar konusunda eczacıların bilgilerini yinlemelerini ve yeni bilgileri almalarını amaçlamıştır. Bu çerçevede düzenlenen programın birinci bölümünde İ.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü'nden Prof. Dr. Olca NEYZİ, " İshalin Epidemiyolojisi ve Çevre Koşulları ile Türkiye'deki Durumun Değerlendirilmesi ", ikinci bölümde ise yine İ.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü'nden Prof.Dr. Günay SANER "Çocuk İshalleri Özellikleri, Semptomları ve Tedavi Yöntemleri ile İshalde Ağızdan Sıvı Tedavisinin Önemi" konularında görüşlerini bildirdiler. Program tartışma bölümünden sonra afiş, stand ve broşürden oluşan materyal dağıtımı ile sona erdi.

2. Bölge Ankara Eczacı Odası

Çocuk Yaşatma ve Geliştirme Seferberliği kapsamında ilgili 3 kuruluşun işbirliği ile yürütülen program çerçevesinde 25.6.1989 tarihinde Ankara Eczacı Odası, Hotel Etap Altınel'de bir seminer düzenledi. Seminer'in konferans bölümünde Ankara Sağlık Müdürlüğü 'nden Uzm. Dr. Ülkü AYBERK tarafından "İshalin Epidemiyolojisi Etkenleri Risk Faktörleri" ve G. Ü. Tıp Fakültesi'nden Doç.Dr. Ufuk BEYAZOVA, " Dehidratasyon Semptomları Dereceleri ve Çocukluk Çağı İshallerinde Tedavi Prensipleri "başlıklı konuşmalarını yaptılar. Tartışma bölümünden sonra materyal dağıtımı ile program sona erdi.

3. Bölge İzmir Eczacı Odası

Türk Eczacıları Birliği, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF işbirliği ile düzenlenen program çerçevesinde bu yaz tüm Türkiye'de başlatılan faaliyetlerin ilki İzmir'de İzmir Eczacı Odası tarafından düzenlenmiştir. 4.6.1989 tarihinde Büyük Efes Oteli'nde başlayan programın birinci bölümünde Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç.Dr. Gazanfer AKSAKOĞLU, " İshalin Epidemiyolojisi ve Çevre Koşulları ile Türkiye'deki Durumun Değerlendirilmesi ", ikinci bölümde aynı üniversitenin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Necla ÇEVİK de "

Çocuk İshalleri Özellikleri , Semptomları ve Tedavi Yöntemleri ile İshalde Ağızdan Sıvı Tedavisinin Önemi" başlıklarını taşıyan konuşmalarını yaptılar. Program tartışma bölümü ve materyal dağıtımı ile sona erdi.

4. Bölge Adana Eczacı Odası

Türk Eczacıları Birliği, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF'in ortaklaşa hazırladığı "Ağızdan Sıvı Tedavisi Programında" 4..w Bölge Adana Eczacı Odası Pilot Bölge seçilmiştir. Bu çerçevede 23.6.1989 tarihinde Adana Büyük Sıhmelî Oteli'nde

- **İshalden dakikada beş çocuk ölüyor, yavrularımızı kurtaralım!..**
- **İshalde, vücudun kaybettiği sıvıyı yerine koymak gerekir.**
- **İshalde en etkili tedavilerin başında, ağızdan tuz ve şeker eriyiği uygulaması gelmektedir.**
- **İshalli çocuğa vereceğiniz AŞTE paketini eczacınızdan bedava alınız...**

gerçekleştirilen sempozyum Oda Başkanı Ecz. Öner KÜÇÜKYALÇIN, Adana Sağlık Müdürü Uzm. Dr. Nevzat ŞAHAN, Adana Valisi Fevzi YETKİNER, TEB Yönetim Kurulu Üyesi Ecz. Adnan ÜLKÜ, Sağlık Bakanlığı Aile Planlaması ve Ana Sağlığı Genel Müdürü Uzm. Dr. Güler BEZİRCİ, TEB Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mekin TANKER, ve UNICEF'in Türkiye Çocuk Yaşatma Proje Sorumlusu Alan M. BRODY'nin açılış konuşmaları ile başladı. Birinci bölümde Ç.Ü. Tıp Fakültesi Pediatrik Enfeksiyon Ana Bilim Dalı'ndan Prof. Dr. Necmi AKSARAY, " İshal Etiyolojisi, Klinik Belirtileri Komplikasyonları," Ç.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı Hastalıkları Ana Bilim Dalı'ndan Yrd. Doç.Dr. Peyami CİNAZ, " İshal Tedavisi ve Koruma " ikinci bölümde " Adana İli Sağlık Müdürü Muavini Uzm. Dr. Canan SARGİN , " Adana İli İshali Hastalıklar Kontrolü Çalışmaları ve Sağlık Bakanlığı'nın AST Politikası ve Programda Eczacının Yeri" başlıklı konuşmalarını yaptılar. Program tartışma bölümüyle sona erdi.

6. Bölge Samsun Eczacı Odası

İlgili üç kuruluşun işbirliği ile hazırlanan "İshalin Ağızdan Sıvı Tedavisi ile Kontrol Altına Alınması "semineri 22.6.1989 tarihinde Samsun Sağlık Müdürlüğü ve Samsun Eczacı Odası tarafından Büyük Turban Otel'i'nde yapıldı.

Seminer programında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Rengin ERDAL " Koriyucu Hekimlik ve İshal", aynı üniversitenin Çocuk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nuran GÜRSES, "Akut Gastroenteritler" başlıklı konuşmalarını yaptılar. Tartışma bölümünden sonra program materyal dağıtımı ile sona erdi.

12.Bölge Kayseri Eczacı Odası

İshalin Ağızdan Sıvı Tedavisi ile Kontrol Altına Alınması semineri 1 Temmuz 1989 tarihinde 12.Bölge Eczacı Odası

tarafından Kayseri Hattat Otel'de yapıldı.

Seminer programı, Oda başkanı Ecz. Uğur GÜNTAN ve Kayseri Sağlık Müdürü Dr. İsmail ULUSOY'un açılış konuşmaları ile başladı. Ardından birinci bölümde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı Dr. Ahmet BAHÇEÇİOĞLU ve Sağlık Müdürlüğü Eğitim Şubesinden Dr. Candan GÜRSES, " Ağızdan Sıvı Tedavisinin Tarihçesi, Önemi ve Uygulanması" konusunu tartıştılar, bu bölüm ishalleri hastalıklar ile ilgili slayt gösterisi ile tamamlandı. İkinci bölümde ise Erciyes Üniversitesi Çocuk Sağlığı Hastalıkları Ana Bilim Dalı'ndan Doç.Dr. Selim KURTOĞLU, ve Yrd. Doç.Dr. Adnan ÖZTÜRK, "İshalin Epidemiyolojisi" başlıklı konuyu tartıştılar. Program tartışma bölümünden sonra materyal dağıtımı ile sona erdi.

13.Bölge Erzurum Eczacı Odası

İshalleri hastalıkların kontrol altına alınmasıyla ilgili olarak 13.Bölge Erzurum Eczacı Odası, Erzurum, Erzincan, Ağrı, Kars illeri ile ilçelerindeki eczacıların katılımı ile 5.7.1989 tarihinde bir seminer düzenledi.

Seminer, Oda Başkanı Ecz. Yavuz SAATÇİOĞLU'nun açılış konuşmasıyla başladı. Ardından Sağlık Müdürü Dr. Ömer TANFER ve Vali Yardımcısı Cahit KIRAC görüşlerini bildirdiler.

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi Ana Çocuk Sağlığı Başkanı ve Dış Hekimliği Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Muzaffer KÜRKÇÜOĞLU, Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Arif ÖZEL ve Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Ana Bilim Dalı'ndan Yrd. Doç.Dr. Cahit KARA KELLE ishalleri hastalıkların kontrolüne ilişkin konuşmalarını yaptılar. Son konuşma UNICEF'in Türkiye Temsilcisi Alan M.BRODY tarafından yapılarak görüşleri alındı.

16. Bölge Denizli Eczacı Odası

İshalleri hastalıkların kontrolü programı çerçevesinde 24.6.1989 günü Denizli Eczacı Odası tarafından Denizli ve Uşak illerinden özellikle kırsal kesimlerdeki eczacıların katılımının sağlanması ve AST konusunda bilgilendirilmelerini amaçlayan bir panel düzenlendi. Oda Başkanı Ecz. Alnur KALEMLİ ve İl Sağlık Müdürü Dr. Cengiz DÖNMEZ'in açılış konuşmalarını yapmalarından sonra Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi Başhekimi Dr. İlhan GÖKŞEN, "İshalin Tanımı, Sebepleri, Etkenleri, Yaygınlığı, İshal Grupları, Dehidratasyon"ve Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi Çocuk Hekimi Dr. Ferhan DOĞAN, "Çocuk İshalleri, Özellikleri, Tedavisi'nde Tuz-şeker Paketinin Önemi, İlaç Tedavisi Korunma Yolları" başlıklı konuşmalarını yaptılar. Tartışma bölümünden sonra program materyal dağıtımı ile noktalandı.

29. Bölge Manisa Eczacı Odası

26.7.1989 tarihinde Manisa Eczacı Odası olarak düzenlenen Panelde Doç. Dr.Zuhal AMATO tarafından "İshalin Epidemiyolojisi ve Çevre Koşulları ile Türkiye'deki Durumu Değerlendirilmesi", Prof. Dr. Türkan SÜREN tarafından ise "Çocuk İshalleri Özellikleri Semptomları ve Tedavi Yöntemleri ile İshalde Ağızdan Sıvı Tedavisinin Önemi" başlıklı konuşmalar yapıldı. Tartışma bölümü ile toplantı sona erdi.

30. Bölge Balıkesir Eczacı Odası

Çocuklarda ishalleri hastalıkların kontrolü sempozyumu Balıkesir Eczacı Odası tarafından 5.7.1989 tarihinde Park Restoran'da yapıldı. Programda Çocuk Müttehassısı Ana Çocuk Sağlığı Başhekimi Dr. M.Şükrü FAZIL ve Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç.Dr. Fazıl AMATO konu hakkında görüşlerini bildirdiler. Toplantı tartışma bölümüyle sona erdi.

Bu program çerçevesinde Eczacı Odalarınınca düzenlenen eğitim seminerlerine katılan eczacılara TEB, Sağlık Bakanlığı ve

UNICEF tarafından onaylı katılım sertifikaları verilmiştir.

Ishalin Ağızdan Sıvı Tedavisi ile kontrol altına alınmasına ilişkin uygulamalar 7-9 Temmuz 1989 tarihinde Nevşehir'de yapılan TEB 24. Dönem III. Bölgearası toplantısında gündem maddesi olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak UNICEF Türkiye temsilcisi Alan M. BRODY, TEB'in bu toplantıların düzenlenmesinde gösterdiği liderlik ile konunun topluma aktarılmasında eczacıların yanısıra kamuoyu ve sağlık sektörünün diğer mensuplarına da örnek olduğunu söyledi. Ancak çalışmaların en önemli bölümünün henüz başlamakta olduğunu, asıl amacın bebek ve çocuk ölümlerini önleyebilmek için ishalin en yoğun olduğu yaz

aylarında çocuğu ishal olan her anne babaya eczaneye başvurduğunda hayat kurtarma reçetesi olan AST'yi öğretmek olması gerektiğini, bunun için odalara bağlı eczacı ve dolayısı ile kalfanın bu konuda bilgilendirilmesi ve bilgilerin ailelere aktarılmasının sağlanması gerektiğini söyledi. Alan M. BRODY önerileri ile birlikte konuşmasını bitirdi.

"Ishalin Ağızdan Sıvı Tedavisi ile Kontrol Altına Alınması" programında Pilot Bölge Seçilen Adana ilindeki uygulamalar, faaliyetler ve sorunlarla ilgili olarak TEB Merkez Heyeti Üyesi ve Adana Eczacı Odası Delegeesi Ecz. Adnan ÜLKÜ görüş ve çözüm önerilerini belirten bir konuşma yaparak konuyu değerlendirmiştir.

TEB 24. DÖNEM III. BÖLGELERARASI TOPLANTI

Türk Eczacıları Birliği 24. Dönem III Bölgearası toplantı aşağıdaki gündem uyarınca 7-8-9 Temmuz tarihlerinde Nevşehir Dedeman Otel'inde yapılmıştır.

GÜNDEM

7 Temmuz 1989 Cuma

- Açılış ve Saygı Duruşu
- Yoklama
- Merkez Heyeti Çalışmaları Hakkında Bilgilendirme

8 Temmuz 1989 Cumartesi

- Odaların görüşlerinin açıklanması
- A.S.T. Programının Değerlendirilmesi
- Eczacılık Mesleğindeki Akademik Yapılanmanın 150. Yılında Durum Değerlendirilmesi ve Projeksiyonlar.

24. Dönem III Bölgearası Toplantı 7 Temmuz 1989 günü Saygı Duruşu ve yoklamanın ardından Oda Başkanı Ecz. Uğur GÜNTAN'ın hoşgeldiniz konuşması ile başladı.

Ecz. Uğur GÜNTAN, Türk Eczacılar Birliği'nin 24. Dönem III. Bölgearası Toplantısına katılan oldukça kalabalık davetli topluluğuna, 12. Bölge Kayseri (Nevşehir-Niğde-Kirsehir-Yozgat-Aksaray) Eczacı Odası Yönetim Kurulu adına hoşgeldiniz diyerek bu toplantıya Nevşehir'de evsahipliği yapmaktan Bölge Eczacıları olarak duyulan onur ve kıvançlı belirtti. Ardından, Nevşehir Valisi Özdemir HANOĞLU ve Belediye Başkanı Necdet ERSAN, tüm eczacıları bir arada görmekten duydukları memnuniyetlerini ifade ettiler. Daha sonra söz alan Milletvekili Ecz. Cemal SEYMEN genel olarak; kamu kesiminde çalışan eczacıların ücretleri, ilaç fiyatlarının serbest bırakılmayacağı, Türkiye'de Genel Sağlık Sigortası uygulaması ve sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi konularında görüşlerini bildirdi. Ardından Türk Eczacıları Birliği Genel Başkanı, Prof. Dr. Mekin TANKER, FIP (Uluslararası Eczacılık Federasyonu) Kongresi'nin 1990 yılında İstanbul'da yapılacağını, Eczacılık Mesleğinin Akademik Kuruluşunun 150. yıl etkinliklerini, A.T. ülkeleri ile (Almanya-Hollanda-Belçika vb.) ilaç hakkında, ilaçta tedavi hakkında, hastane eczacılığı hakkında yapılan görüşmeleri aktararak ilaçta serbest fiyat, reklam, patent konularında toplantıya katılan eczacılara bilgi verdi.

Genel Başkanın konuşmasının ardından Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Üyesi Ecz. Atilla UZGÖREN, Merkez Heyeti'nin II. Bölgearası toplantısından bugüne kadar yapmış olduğu çalışmaları, Genel Sayman Ecz. Haluk TARIM ise Merkez Heyeti ile Yardımlaşma Sandığı'nın Mali Konuları hakkında bilgi verdiler.

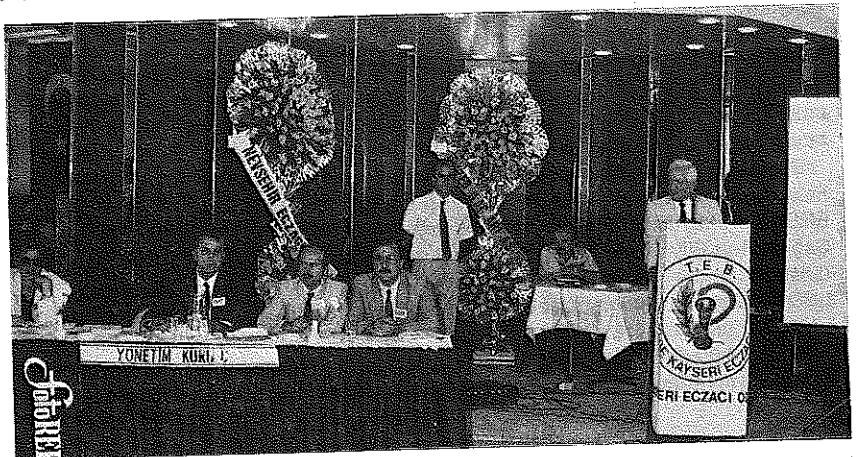
8.7.1989 günü toplantı Odaların görüşleri ile açıldı. İlk olarak Denizli Oda Başkanı Ecz. Alnur KALEMLİ genel mesleki sorunlar mesleğin Akademik Yapılanmasının 150. yılı kutlamaları, ilaç fiyatlarının oluşumu ve ilaç fiyatlarındaki serbesti, A.S.T. (Hizmet İçerisi Eğitim Programı) ve Bağ-Kur döküm formlarının büyük bir kısmının boş kaldığı, döküm formlarının 50 reçetelik olması gerektiği konularında konuştu. Ardından 6. Bölge Başkanı Eczacı Odası Genel Sekreteri Ecz. Akın ÖZBAŞ hazırlamış oldukları "İlaç ve Eczacılık Mevzuatı Yönergesi AET Gerçekleri ve Türkiye" konulu bir kitap hakkında bilgi verdi.

III. konuşmacı olan Hatay Eczacı Odası Başkanı Ecz. Mehmet DOLAPÇIOĞLU eczane açılış-kapanış saatlerinin düzenlenmesi ve muvazaa konusunu ele alarak iskonto kesen depolara yapmış oldukları boykot ile tüm Eczacılar olarak Bayer ilaçları ve Aspirin tablete de boykot yapılmasını önerdi. Ardından Adana Eczacı

Odası Başkanı Ecz. Öner KÜÇÜKYALÇIN, Eczacılığın Akademik Kuruluşunun 150. Yılı etkinlikleri ile Ishalin AST ile kontrol altına alınmasında bölgesinin pilot bölge seçildiğini ve yapılan çalışmaları aktardı. Daha sonra II. Bölge Ankara Eczacı Odası Başkanı Dr. Ecz. Akın ÇUBUKÇU, Sağlık Personellerinin sendikalaşması ile ilgili yapılan çalışmaları aktardı.

I. Bölge İstanbul Eczacı Odası Başkanı Ecz. Mehmet DOMAÇ ise I. Sağlık Kurultayı, TEB Sendikalaşma Komisyonu kurulması, ucuz ilaç, jenerik isim, kullanımı, devletin ithal edilen ilaç ve ilaç hammaddelerini denetlemesi ilaç fabrikalarının GMP kurallarına göre kurulması ve kamu eczacılarının özlük hakları konularında görüşlerini bildirdi.

Bursa Eczacı Odasından Ecz. Müjgan DİLEK'in konuşmasından sonra aynı gün AST programının değerlendirilmesi konusunda UNICEF Çocuk Yaşatma Proje Görevlisi Mr. Alan M. BRODY'nin yaptığı konuşmayı takiben TEB Genel Sekreteri Doç. Dr. Nurettin ABACIOĞLU'nun Eczacılık Mesleğindeki Akademik Yapılanmanın 150. yılında Durum Değerlendirilmesi ile III. Bölgearası toplantı sona erdi.

ÜÇLÜ REÇETE UYGULAMASINA İLİŞKİN GELİŞMELER

Özel poliklinik özel hastane sahibi veya burada çalışan hekimlerce üç örnek olarak düzenlenecek reçetelerle ilgili olarak Eczanelere Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na devamlı bilgi verme zorunluluğu getiren düzenleme ile ilgili Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından 10.5.1989 tarih, 20161 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlatılan 192 sıra nolu Vergi Usulu Kanunu Genel Tebliği'nin iptali ile yürütmenin durdurulmasına ilişkin Türk Eczacıları Birliği'nin Danıştay'a 5.6.1989 tarihinde açmış olduğu davada Danıştay'ca yürütmenin durdurulması talebimiz kabul edilmemiş olup dava devam etmektedir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nden 8.8.1989 tarihinde 59701 sayılı Birligimize gönderilen yazı aşağıda aynen verilmiştir:

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ Farabi Sokak No: 35 Çankaya-ANKARA

Bilindiği üzere, 10.5.1989 tarih ve 20161 sayılı Resmi Gazete'de Bakanlığımızca yayımlanan 191 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile anılan Kanunun Mükerrer 257. maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye dayanarak 1 Haziran 1989 tarihinden itibaren özel muayenehane, özel poliklinik, özel hastane sahibi veya buralarda çalışan hekimlerce (diş hekimli dahil) özel muayene ve tedaviler için düzenlenen reçeteler, Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmıştır.

Yine aynı Resmi Gazete'de yayımlanan 192 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile de eczanelere, 1.7.1989 tarihinden itibaren doktor reçeteleri ile ilgili olarak Tebliğ ekinde yer alan bilgi formundaki bilgileri aylık dönemler halinde Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na göndermeleri zorunlu getirilmiştir.

Bazı yerleşim yerlerindeki doktorlarca anlaşmalı matbaalara süresinde bastırılmadığı için uygulanması bir ay ertelenen üç örnek reçete uygulaması, 1 Temmuz 1989 tarihinden itibaren başlamış ve reçetelerle ilgili bilgi formuna ise 1 Ağustos 1989 tarihinden itibaren Bakanlığımıza gönderilmesi başlanmıştır.

Ancak, serbest çalışan hekimlerden bazılarının yaptıkları muayenelerle ilgili olarak üç örnek reçete uygulamasına riayet etmedikleri; bunun yerine, reçete niteliği taşımayan boş kağıtlara ilaç yazdıkları ve bazı eczanelerin de buna dayanarak ilaç satışında buldukları Bakanlığımıza yansıtılmıştır.

Bilindiği üzere, 1262 sayılı İspençiyarı ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'nun 1. maddesinde tabip reçetesiyle verilmesi meşrut olan müstahzarların ancak reçete mukabilinde ve diğerlerinin reçetesiz olarak mühasıran eczanelerle ecza ticarethanelerinde satılacağı; 7. maddesinde ise müstahzarın tabip reçetesiyle veya reçeteye düzen olmaksızın serbestçe

satılması hususunun Sağlık Bakanlığınca tayin edileceği ve bu hususun ruhsatnamede zikredileceği belirtilmiştir. Anılan kanun hükümleri, Sağlık Bakanlığınca hekim reçetesi ile verilmesi zorunlu bulunan ilaçların, ancak reçete mukabilinde satılabileceğini açıkça öngörmektedir.

Öte yandan 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunun 24. maddesinde reçete mukabilinde verilmesi meşrut olan ilaçların reçetesiz verilmesi yasaklanmıştır. Yine aynı Kanun'un 26. maddesinde eczanelerde günlük reçetelerin kaydına mahsus, Sağlık Bakanlığı tarafından verilen örneğe uygun olarak bastırılacak, mahalli sağlık amirliğince yapılarak adetleri tasdik edilmiş ve mühürlenmiş bir defter tutulması, bu defterlerin beş sene müddetle muhafaza edilmesi mecburiyeti getirilmiştir.

İlgili Kanunlarında sözü edilen düzenlemelere rağmen, reçete ile satılması zorunlu ilaçların reçetesiz satılması; her şeyden önce sağlığa ilgili yasalara aykındır.

Bunun yanında 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Mükerrer 257. maddesinin Maliye ve Gümrük Bakanlığınca verdiği yetkiye dayanarak, aynı Kanun uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınan reçetelerin, düzenlenmiş usul ve esaslarına uyulmaması; gerek doktorlar, gerekse eczaneler yönünden cezalı müeyyideler uygulanması sonucunu kaçınılmaz kılmaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nun 344/2. maddesine göre; sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı vesikalar tanzim etmek ve bunları bilerek kullanmak suretiyle vergi ziyanına sebebiyet verilmesi, "kaçakçılık" fiili sayılmıştır. Kaçakçılık yapan mükellef veya sorumlulara, kaçırıldıkları verginin üç katı tutarında vergi cezası kesilmektedir. Reçete düzenlemekten kaçınmak için, yanıltıcı birtakım vesikalar

kullanarak vergi kaybına neden olan hekimler hakkında, Kanunun kaçakçılık hükümlerinin uygulanacağı tabiidir. Buna paralel olarak Vergi Usul Kanunu'nun "yardım" başlıklı 347. maddesinde ise "Kaçakçılık olduğunu bildiği bir fiilin işlenip tamamlanmasını fiili ile kolaylaştırılara, bundan ayrı bir menfaat gözetmediği takdirde, bu fiiller için kanunda belli edilen cezaların dörtte biri kesilir veya hükmedilir. Aynı yardım 344. maddenin 1-6 ncı bentlerinde yazılı fiillerin işlenip tamamlanması için yapılanlara, bu fiiller için tayin olunan cezanın yarısı hükmolünür" denilmektedir.

Öte yandan Vergi Usul Kanununun 359. maddesi hükmüne göre, 344. maddenin 1-6 ncı bentlerinde yazılı fiilleri işleyenler hakkında 345. maddede yazılı vergi cezalarından ayrı olarak 3 aydan 3 yıla kadar hapis cezası ile bu kada müddet ticaret, sanat ve meslek icrasından mahrumiyet hükmolünacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca usul ve esasları belirlenen üç örnek reçete düzenlenmesi zorunluluğuna uyulmaması, sağlığa ilgili yasalara aykırı olduğu gibi, Vergi Usul Kanununa da aykırı olup, vergi cezası ve hapis cezası gibi ağır müeyyideler uygulanması sonucunu doğuracaktır.

Serbest çalışan hekimlerle, eczacıların bu tür cezalı işlemlere muhatap olmaları için, 191 ve 192 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğleri hükümlerine itirazla riayet etmeleri gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini ve reçetesiz ilaç satılmaması hususunda öylesininin ivedilikle uyarılmasını önemle rica ederim.

BAKAN ADINA
Kemal KILIÇDAROĞLU
Gelirler Genel Müdür Yardımcısı

Buna karşı Türk Eczacıları Birliği Genel Sekreteri Doç.Dr. Nurettin ABACIOĞLU, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nün "üçlü reçete uygulamasına yönelik" olarak basına açıkladığı metnin Eczacılık meslek topluluğunda büyük üzüntüyle karşılandığını söyledi. Basın metni aşağıdadır.

Eczacılar öncelikle sağlık elemanıdır ve halka en iyi sağlık hizmetini vermek için çaba gösterirler.

Eczacılar, halka sağlık hizmeti sunmayı bir ticari işlem görmezler.

Bu hizmetleri yaparken mali yükümlülükleri en çok uyan kesimlerin de başında gelirler.

Tüm işlemleri kurallara uygun olup; her türlü alışveriş işleri kayda ve belgeye bağlıdır.

Gerçek anlamda kazanılan her kurusun vergisini tam olarak ve hakkıyla ödediklerinden dolayı; pek çok ilimizde en yüksek gelir vergisi ödeyenlerin arasında Eczacıların da bulunmaları bunun en açık kanıtıdır.

Sağlık alanı dışında bazı alanlarda daha çok kazanç bulmuşlarına ve bunların denetimsizliğine rağmen; bilinen bazı kesimlerin kontrolünden ziyade zaten düzenli çalışan sağlık alanında görev yapanlara çeşitli zorlamalar

getirmeye çalışılması anlaşılır gibi değildir.

Eczacılar kendilerine ulaşan sağlıkla ilgili herhangi bir talebi yasalara kendilerine verdiği yetkiler çerçevesinde karşıla-yacaklardır. Bu bir insanlık anlayışı bir sağlık anlayışıdır.

Bu çerçevede eczacıları "vergi kaçırma" ya da "kaçırılmasına yardımcı olmak" gibi nesnelisiz konularla itham etmeye kalkın anlayışı üzüntü ile karşıyoruz.

Eczacıların en iyi sağlık hizmeti sunabilme anlayışı ve gayretlerini, bürokratik ve angaryaya varabilen bir takım işlemler getirerek ya da düşünülmeden sarfedildiği zannettiğimiz tehdide varan ifadelerle; ortadan kaldırma, engellemeye yönelik arayışları kabul etmiyor ve karşı çıkıyoruz. Kalıcı ki ortada kendi ölçülerince sağlıklı işleme çalışan bir sistem vardır. Zorlayıcı ve baskıcı tedbirlerle hem itham edip hem tehdit etmek hem de zorlaştırmak, devlet adına hareket etmek anlayışıyla bağdaştırılmaz.

Ayrıca Maliye Bakanlığının'da Sağlık Bakanlığının işlevine ve yetkisine müdahale edebilecek yeni bir düzenleme yapılmadığı da düşünülmüşse;

ilaçların satışının ne tür olacağını belirleyen yasaların uygulama ve gözeticisi de Sağlık Bakanlığının'dır. Maliye Bakanlığının Sağlık Bakanlığının görev ve işlemlerini de denetleyecek konumda gösterilmesi de son derece yadırgatıcıdır.

Maliye Bakanlığının Eczacıları "vergi kontrol memuru" gibi anlayışının yanı sıra; Eczacılık işlevinin nasıl yapılacağını tespit etmeye yönelik arayışlardan vazgeçmesi gerekmektedir.

Hiç kimseyi istemleri ve rızası dışında zorlamaya yönelik yaptırımlar getirilmeden; bir sistemi altüst etmeden; halkın; sağlık mensuplarının ve devletin iyararlarını gözetmen mantıklı ve işleyebilir bir çözüm bulunmalıdır.

OTC mi, OTCP mi? (Başaralı 2. Sayfada)

.Bu kavramlar ülkemiz için yeni olmakla birlikte, aslında yeni, bilinmeyen şeyler değil. Dünyanın çeşitli ülkelerinde uygulaması yapılmış, değiştirilmiş, bazı yerlerde kaldırılmış ve bazı yerlerde de halen devam eden uygulamalar. Bu nedenle bunların kime, hangi kesime yaradığı, ne getirdiği, ne götürdüğü il-vice bilinmemekte.

Bu kavramların tümünü birlikte hayata geçirmek hiçte kolay değildir. Ancak son zamanlarda bu amaca yönelik güzelde bir formül bulunmuştur. **Self-Medication** ya da diğer deyişle **kendi-kendini** tedavi denilen bu formülün uygulandığı ülkeler de vardır. Ne var ki bu ülkelerin ne kültür bilinç düzeyi, ne sağlık otoritesinin yaptırım ve kontrol gücü ve ne de sosyal güvenlik ve sağlık yapılanması bize benzemez. Bu nedenle, Türk Eczacıları Birliği ısrarla bu kavramları ayrı ayrı her birine ve de hep birlikte hayata geçirilmesine karşı çıkmaktadır.

Oysa bunları savunular ve uygulamaya geçileceği günü sabırsızlıkla bekleyen çevreler her kapıyı zorlamakta, her fırsatı değerlendirilmeye çalışmaktadır. Ayrıca bu konuda bil-

limsellikten dem vurarak bazı ilginç toplantılar da düzenlenmektedir! Geçtiğimiz yıl İstanbul'da BAREM-Sempozyum Grb. bir ilaç firması desteği ile "Toplum Sağlığı Açısından Bilinçli İlaç Kullanımı" adıyla bir toplantı düzenlenmiş ve toplantıya yurt dışından anlı-şanlı hocalar, bilim adamları davet edilmiş ve getirilmiştir. Aynı toplantıya davetli başka konuşmacının son anda katılmaması nedeniyle, onun yerine konuşmacı olarak Prof. D'Arcy'de katılmıştır. Prof. D'Arcy FIP'in eski başkan yardımcılarında olup, halende FIP bünyesindeki III. Dünya Ülkeleri Komitesinin başkanıdır. Bu nedenle de en azından o ülkelerin sağlık yapılanması ve sorunlarını iyi bilmektedir. Oysa Prof. D'Arcy konuşmasında kendikendini tedavinin uygulandığı diğer bazı ülkelerden örnekler vermiş, yani bir anlamda OTC'nin hiçte uygulanamaz olmadığını anlatmaya çalışmıştır. Bu toplantıya Türk Eczacıları Birliği de katılmıştır, tüm yönetimi ile katılmıştır, odaları ile katılmıştır, konuşmacıları ile katılmıştır, sorularıyla katılmıştır. Katılmıştır ve bunların hiçbirisinin ülkemizde uygulanamayacağını anlatmaya çalışmıştır.

Oraya katılan herkes gibi Prof.

D'Arcy'de söylediklerimizi dikkatle dinlemiştir. Bazıları bizim bu görüşlerimizi anlamasa da, anlamak istemese de Prof. D'Arcy gayet iyi anlamıştır. Gayet iyi anlamıştır ki, sanırım konuyu enine, boyuna bir kez daha düşünmüş ve FIP'in resmi yayın organı olan ve kendisinin de editörlüğünü yaptığı International Pharmacy Journal'ın 1989'da çıkan ilk sayısında yayınlanan baş yazısında bu konudaki son görüşünü; "...OTC-Tezgaah Üstünden satış denince süper market tezgahı ile ilişki kurulacağı için, konu sağlık mensuplarıncı bile yanlış anlamaya neden olabilmektedir. Bu nedenle, bu anlamdaki doğru terim: OTCP (Over The Pharmacy Counter), yani: Eczane Bankosu Üzerinden Satış, şeklinde olmalıdır. Sanırım ki, tüm ilaçlar böylece gerçek alt olması gereken yer, yani Eczaneye ait olacaktır." şeklinde dile getirmiştir.

Bazı ilaçların reçetesiz satılabileceği ya da zaten reçetesiz satıldığı dayatması dile getirildiğinde, bizim de ezelden beri hep söylediklerimiz değil mi?

Ne demişler; Aklın yolu birdir.
Ne kadar ilginç değil mi?

(Başaralı 3. Sayfada)

zameden, reçeteli satın alınması gereken 10 531 ilaçtan % 55'ini reçetesiz alımdığı gösterilmiştir. Sağlık hizmetlerinin yeterliliği sonucu ortaya çıkan bu duruma rağmen, yanlış sınıflandırıldığı ileri sürülen (sadece 2 adet) Darval bahane edilerek, mezkûr araştırmanın gerçekleri nedense maskelenmek istenmektedir. Kaldı ki, Darval'ın sınıflandırılmasında yanlışlık söz konusu değildir.

1987 yılı sonunda formül değişikliği ile piyasaya verilen " Darval hals reçete kapsamındadır". Diğer yandan formül değişikliği veya ruhsat iptali nedeniyle yeşil reçete listesinden çıkarılan bir ilacın eski formülünün stokları tükeninceye kadar satılabileceğinin de dikkate alınması gerekir.

Anlaşılan odur ki, yürürlükteki yasalara rağmen Adnan Ülkü yeşil reçete kapsamı dışındaki ilaçlar için, "reçete"ye gerek görmemektedir.

4. Kuzey İrlanda, İngiltere, İsviçre, İsveç'in yanı sıra Dünya Sağlık Teşkilatından sempozyuma konuşmacı olarak katılanların "V.S." ile gözlerden gizlenen, sadece Kenya ve Yunanistan'ın zikredilmesindeki amaç ne olabilir? Kaldı ki Kenya'dan delege gelmesi söz konusu olmayıp, Kenya'da yapılan "ağızdan rehivasyon tedavisi" (ORT) çalışmasıyla ilgili bir bildiri sunulmuştur. S.S.Y. Bakanlığımız ve UNICEF/WHO'nun özellikle üzerinde durduğu, günde

10 000 kadar hayat kurtarabilecek bu tedavi yönteminden, ülkemiz çocuklarından yararlanabilenlerin yitirdesi dikkate alındığında, Kenya çalışmasının sonuçlarının önemli kolayca anlaşılabilir.

Yunanistan'dan davet edilen Prof. Choulis, Atina Üniversitesi Dekanı ve Ortak Pazar'a girmele ilaç konusunda ortaya çıkan sorunların çözülmesi için bakanlığa kurulmuş komisyonun da başkanıdır. Ortak Pazar'a girme hazırlıkları içinde olan ülkemizde "İlgilere yardımcı olabilir" düşüncesi ile davet edilen Prof. Choulis'in gelmesinden Adnan Bey'in hoşnut kalması düştüğü iç peşkinin güzel bir örneğidir.

5. Adnan beyin "heselerini ve kasalarını bu yolla (!) doldurmak isteyenler" ile "Avrupa Seyahatli düzenlenmeler" e ilişkin iddiaların adalet önünde ispatlayacak somut delilleri olduğunu ümit ederiz.

6. İki bilim adamının çabalarını, "yalan yanlış sonuçlara varmak, hakları kesmek, iftirada bulunmak ve yutturmaca yapmak" gibi saygın bir kuruluşun saygın bir mevkisine layık görülmesi bir kimsenin yakışmayan ismamlarla karalamaya çalışması karşısında, sayın eczacı yazar Adnan bey'e üçüldükat, nezaket ve seviye gibi mehtunlar üzerinde düşünmesini önerir, bilcümle saygılarımızı iletiriz.

Gön: TEB HABERLER

Farabi sokak No: 35

Kavaklıdere-ANKARA

GİDECEĞİ YER**Gündem**

SAHİBİ : Prof. Dr. Mekin Tanker (Genel Başkan) ● **Yz. İşleri SORUMLUSU** : Doç.Dr. Nurrettin Abacıoğlu (Genel Sekreter) ● **YÖNETİM KURULU** : Doç.Dr. Doğu Nebioğlu, Ecz. Haluk Tarım, Ecz. Atilla Uzgören, Ecz. Atilla Serimer, Ecz. Mehdi Advan, Ecz. Nejat Vardar, Ecz. İsmail Gümrükcü, Ecz. Adnan Ülkü, Ecz. Ahmet Reha Karaca **MERKEZ** : Farabi Sok. No : 35 Kavaklıdere-ANKARA **Tel** : 167 25 12/4 Hat Telex : 46263 Tecb.Tr. ● **TEB Çeviri ve Araştırma Bürosu**: Ecz. Rana Ege, Ecz. Ümit İskender Gönüllü, Ecz. Ayşe Mine Gençler ● **NOTLAR** : 1. Gündem'deki yazılar yayının adı gösterilerek yayınlanabilir. 2. Yazılardaki görüşlerden yazarı sorumlu olup TEB Gündem'i bağlamaz. 3. Gündem, üyelerine parasız gönderilir. **Dizgi**: Mesaj 118 54 27 ● **Basıldığı Yer** : Desen Matbaacılık 133 44 09

8 TEB HABERLER EKİ GÜNDEM**YIL: 1****SAYI: 5****1 EYLÜL 1989**